

Средином фебруара навршило се две године од проглашења независности Косова, а овај, по Србију врло понижавајући „јубилеј“ делу јавности је послужио да оживи расправу о нередима који су тада избили у Београду, током којих је запаљена амбасада САД и каменоване амбасаде Турске, Хрватске, Велике Британије, Белгије, БиХ. У складу са већ устаљеним обичајима, ни овог пута није пропуштена прилика да се догађаји од тог 21. фебруара окарактеришу као вандализам и примитивизам, и да се опет затражи одговорност починилаца и организатора митинга. Случајно или не, у исто време, односно 18. фебруара, из шестомесечног притвора пуштено је шесторо београдских анархиста, који су оптужени за исто дело као и студент Милан Живковић, који је окривљен за паљење дипломатског представништва САД. Чланови организације Анархосиндикалистичка иницијатива, на челу са Ратибором Тривунцем, оптужени су да су прошле године у јеку протеста у Грчкој молотовљевим коктелима запалили грчку амбасаду, а као и Живановић пуштени су да се бране са слободе.

Молотовљев коктел или две пивске флаше

Напад на амбасаду неке земље је врло озбиљан чин, и третира се подједнако као и напад на службена лица неке државе, или напад извршен на државној територији, али је реакција нападнутих држава била врло уздржана. Инциденти су изазвали много више буке и беса и опречних реакција у самој Србији, чији су подељени табори у оба случаја добили добру прилику за вербалну битку, која је појачана и тиме што су за исто дело подигнуте различите оптужнице. Милан Живановић, који је иначе на првом рочишту негирао да је изазвао пожар, терети се за „тешко дело против опште сигурности“ и „тешку крађу“ пошто је са зграде амбасаде САД уклонио америчку заставу и на њено место ставио српску. Анархисти су најпре били осумњичени за изазивање опште опасности, али је у оптужници

њихов чин затим

преквалификован у кривично дело међународног тероризма, за шта је предвиђена казна од три до 15 година затвора.

Анархисти су доживели да буду први које је правосуђе Србије оптужило за међународни тероризам, а строгост државних органа је одмах узбунила део јавности, и то углавном онај који је тражио оштре мере за нападаче и организаторе митинга „Косово је Србија“.

Реакција државе изазвала је тврдње о различитим аршинима, посебно пошто је паљење амбасаде САД изазвало и погибију једног од демонстраната. Након што је, после састанка са амбасадором Грчке председник Србије, Борис Тадић, изјавио да се „леви и десни екстремизам морају једнако третирати и да неће бити посустајања пред екстремистима“, узвраћено је оптужбама да се покреће политички процес чији је циљ да се „дискредитује левица“. Амбасада Грчке иначе је претрпела незнатну штету, али су ипак, по мишљењима појединих стручњака, бацањем коктела из политичких разлога оптужени испунили неке од услова за овакву квалификацију, [\[1\]](#) док по другим мишљењима, тужилаштво увек креће од теже квалификације, која касније може бити ублажена.

Домаћем правосудном систему сада предстоји да се избори са оба случаја, што свакако због осетљивости проблема неће бити нимало лако. Што се анархиста тиче, можда МУП поседује информације које нису доступне јавности, и које бацају другу слику на овај догађај, али гледано са стране, тешко је поверовати да се неко у Србији озбиљно уплашио да београдски анархисти, који својим европским друговима, а посебно онима из Грчке, служе углавном за подсмех, могу да угрозе систем. Паљење амбасаде Грчке, а још више сам начин на који је то изведено, пре је показало њихову неспособност и комплексе, и свакако да је било много паметније да су протест поводом затварања једног грчког анархисте изразили на начин који их не би довео у опасност од затворске казне. То су уосталом раније и радили, пошто су њихове активности биле дељење летака испред факултета и фабрика, графитирање, издавачка делатност, организовање трибина и манифестација и учешће на радничким и студентским протестима.

Анархистички покрет у Србији нема снагу да предузме неку озбиљнију акцију, а судећи према лику и делима његових главних актера, тешко да ће сами анархисти то икада и моћи. Према неким мишљењима, они су и прибегли овом подухвату како би се допали озлоглашеним грчким анархистима и добили њихову логистичку и економску подршку. Убрзо после њиховог хапшења, показало да се да су добили подршку другова из Европе, пошто је испред српских амбасада од Британије до Турске организован низ протеста. Међутим, у исто време се показало да Тривунац и екипа изненада уживају велику подршку и у самој Србији, пошто је иза њих стала велика група јавних личности и медија, и то претежно оних који су нападаче на амбасаду САД проглашавали тешком срамотом Србије и Београда и захтевали строго кажњавање свих одговорних. Подршка анархистима кренула је одмах после подизања оптужнице, и најпре су покренуте трибине на којима се тврдило да је покренут политички процес, којим треба да се дискриминише левица. Због промене оптужнице створена је Група за мониторинг

процеса која је организовала низ протестних догађаја и потписивање петиције на интернету, којом се затражило њено одбацивање. Група интелектуалаца сачинила је и Отворено писмо, у коме се тврди „да је дошло до арбитарног тумачења Кривичног законика и његове злоупотребе у дневнополитичке сврхе“, а њега су потписали између осталих Борка Павићевић, Љубомир Живков, Павел Домоњи, Соња Бисерко, Светлана Лукић, Светлана Вуковић, Милица Томић, Србијанка Турајлић, Сташа Зајовић Мирослав Самарџић, Весна Ракић Вединелић, Загорка Голубовић и други.

[\[2\]](#)

Широка кампања је изгледа донела резултате, тако да су анархисти пуштени да се бране са слободе, а како је изјавио портпарол Републичког тужилаштва Томо Зорић, „у току претреса је дошло до промене чињеничног стања и нових доказа, тако да ће Тужилаштво у том смислу размотрити правну квалификацију тог кривичног дела“. Почетак суђења изазвао је иначе велико интересовање грађана, невладиних организација, као и страних посматрача, који су дошли у судницу у толиком броју да је један део остао пред вратима, док су оптужени поздрављени бурним аплаузом. Ипак, промена оптужнице није зауставила акцију, јер ће „слободарску“ јавност Србије изгледа задовољити само ако анархисти буду потпуно ослобођени оптужби.

Подршка из краја

Још у октобру 2009. Центар за развој цивилног друштва (ЦРЦД) упутио је отворено писмо председнику Србије Борису Тадићу с предлогом да искористи своје законско право и ослободи ухапшене од оптужбе за кривично дело међународног тероризма [\[3\]](#). Део „либералне јавности“ ових дана се немилице труди да се паљење амбасаде Грчке што више више минимализује, и прикаже као бацање „две пивске флаше“. Готово сви који анархистима дају подршку сада се из све снаге труде да они добију ореол жртве, а да се Србија још једном потврди као репресивна и недемократска држава. У јавним иступима и написима у медијима непрестано се истиче да у нападу нико није страдао и да је штета само око 20 евра, а напад се оправдава на различите начине. Најдаље у томе је отишла Бранка Прпа, која је на једној од трибини изјавила да је паљење амбасаде у ствари „политички перформанс младих људи, изведен у знак солидарности са грчким анархистима“,

После пуштања из притвора, бројни медији су објавили интервјуе са Ратибором Тривунцем, који упорно износи тврдње о мучењу и очајним условима у затвору. „Велики анарх Србије“ како на називају опоненти у анархистичким круговима, са својом причом освануо је и на насловној страни прошлог броја *НИН*-а, [\[4\]](#) док се у последњем

културном додатку

Политике

анархисти чак упоређују са раним хришћанима. У акцију њиховог оплакивања укључио се и

Прес

, који је објавио тугаљиви интервју и одабране фотографије младе Сање Дојкић, што ваљда треба да изазове сажаљење и саосећање читалаштва.

[\[5\]](#)

Тривунац се по изласку из затвора иначе прилично распричао, и при томе почео да даје изјаве од којих би се сваком „поштенom“ анархисти дизала коса на глави, а интервју с њим изашао је чак и у „клерофашистичкој“

Правди

, где је поновио своје твдрње о тортури и најавио план даље акције. Одмах по изласку он је иначе најавио да очекује да ће анархисти бити ослобођени свих оптужби, а да ће затим поднети тужбу против државе Србије. Ако је

Правда

тачно пренела његове речи, пошто се оптужница и заснива на признању двојице оптужених, онда би вероватно, истицањем тортуре и мучења, требало показати да су та признања дата под присилом и да сходно томе нису валидна.

[\[6\]](#)

Тако ће на крају да испадне да анархисти нису ништа урадили, већ да су два молотовљева коктеља сами себе направили, пронашли две погодне пивске флаше у које су се сипали, затим су сами одшетади до грчке амбасаде, бацили се, мало горели, а онда сели у такси и одвезли се у непознатом правцу.

Наставак суђења анархистима предвиђен је за март, тако да остаје да се види да ли ће се ствари одвијати по предвиђеном сценарију. Да за анархисте има наде, сведочи и то што је Тривунца заступа угледни адвокат Драгољуб Тодоровић, велики борац за „истину и правду“ на простору бивше Југославије, сарадник Фонда за хуманитарно право и активиста Хелсиншког одбора за људска права у Србији. [\[7\]](#) Не зна се да ли је резултат ангажовања овако угледног адвоката са јаком биографијом комбинација новца Тривунчевог богатог оца и прилика да тзв. Друга Србија још једном добије смисао свог постојања, али је чињеница да су Тодоровић и тај део наше јавности листом и одлучно устали у одбрану анархизма, тачније анархосиндикализма. Можда разлог активног аганжмана лежи и у солидарности са својим некадашњим подмлатком, пошто је Анархосиндикалистичка иницијатива настала из окриља некадашњег Центра за либертетске студије, кроз који су прошли многи данашњи „левичари“ и у чијем оснивању је учествовао и Триво Инђић, тренутно политички саветник Бориса Тадића.

[\[8\]](#)

При томе је Тривунцу изгледа опроштено то што је приликом посете Џозефа Бајдена осуђен на десет дана затвора због паљења америчке заставе, а изгледа да му је опроштено и то што је приликом убиства Зорана Ђинђића његова организација издала саопштење, у коме је наведено да су „криминалци убили другог криминалца“.

[\[9\]](#)

С обзиром на такве, као и друге изјаве и акције у којима се напада режим, не може се

баш рећи да су Тривунац и анархисти део тзв. Друге Србије, иако деле поједине ставове, посебно о правима сексуалних мањина и мржњу према СПЦ

[\[10\]](#)

. Али ставови и мишљења и нису много важни, а изгледа да није ни важно што је запаљена још једна амбасада, и то земље чланице ЕУ. Важно је да случај може да се искористи као још један вид притиска на Србију, која опет треба да се покаже као недемократска и ауторитарна земља, у којој „режим ДСПС обнавља политичке и терористичке технологије режима Слободана Милошевића“, у којој „већ деценијама влада национал-шовинистички дискурс, и у којој се и даље воде расправе о томе да ли се у Сребреници уопште догодио геноцид или не, као и да ли су на Косову вршени масовни ратни злочини.“

[\[11\]](#)

Паљење амбасаде Грчке изазвало је истина малу штету на згради амбасаде, али кад се загребе мало дубље, отварају се бројна питања на које могу да дају одговор само веома информисани. Можда суђење шесторки анархиста, у ситуацији када у Србији поново дивља криминал, и јесте излив политичке репресије и знак страха режима од било каквих социјалних немира, па макар их водио и Ратибор Тривунац. Можда и процес и оптужба јесу израз потребе да се успостави равнотежа са хапшењима припадника националних организација, попут „Образа“ и „1389“, а можда је реакција државе израз жеље да се бар у овом случају покаже као озбиљна. С друге стране, можда је акција поведена у заштиту анархиста део добро осмишљене стратегије изазивања нових унутрашњих конфликта. Можда ће у циљу даље дестабилизације у наредном периоду уследити контратужба и узвратна акција анархиста, уз међународну подршку. А можда је и цела акција која се сада води резултат страха уплашених „револуционара“ који сада уз помоћ родитеља, новца и познанстава на све начине покушавају да се спасу вишегодишње робије. Ипак, какав год епилог буде имао, случај напада на грчку амбасаду ће оставити последице далеко веће од штете која је тим поводом начињена, пошто ће још једном показати колико су држава и судство подложни утицајима појединаца и кланова, у овом случају, оних који се непрестано и лицемерно куну да ће Србију извући из њене чаршијске анархије и утерати у Европу.

[\[1\] http://www.naslovi.net/2009-09-09/e-novine/anarhisti-prvi-slucaj-terorizma-u-srbiji/1316309](http://www.naslovi.net/2009-09-09/e-novine/anarhisti-prvi-slucaj-terorizma-u-srbiji/1316309)

[\[2\] http://monitoring.zbrka.net/?cat=3](http://monitoring.zbrka.net/?cat=3)

[3] <http://www.masa-hr.org/content/borba-uhapsene-anarhosindikaliste-osloboditi-krivicnog-gonjenja>

[4] <http://www.nin.co.rs/pages/article.php?id=50273>

[5] http://pressonline.rs/sr/vesti/vesti_dana/story/103021/Sanja+Dojki%C4%87,+srpski+bin+Laden:+U+zatvoru+je+anarhija.html

[6] Управа за извршење кривичних санкција саопштила је иначе да над ниједним чланом Анархо-синдикалистичке иницијативе током притвора није било примене физичке или психичке силе. Поводом текста "Затворски дневник српског анархисте" Ратибора Тривунца који је објавио недељник НИН, Управа је саопштила да се у тексту наводе "потпуне неистине"; - http://www.rtv.rs/sr_lat/hronika/dnevnik-anarhiste:-uprava-zatvora-demantuje-nin_175708.html

[7] Тодоровић је у одбрану анархиста навео и да је Анархосиндикалистичка иницијатива настала из окриља Центра за либертетске студије у чијем оснивању је учествовао и Триво Инђић, политички саветник Бориса Тадића, па "ако саветник председника Србије има везе с међународним тероризмом, онда га имају и анархосиндикалисти"; - <http://www.borba.rs/content/view/9889/123/>

[8] <http://www.borba.rs/content/view/9889/123/>

[9] http://inicijativa.org/tiki/tiki-read_article.php?articleId=2191

[10] <http://www.e-novine.com/fotogalerija/fotogalerija-kultura/30279-Gospode-pomiluj.html>

[11] <http://monitoring.zbrka.net/?cat=3>